

Näringsutskottets utlåtande 2021/22:NU29

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet

Sammanfattning

Utskottet har prövat kommissionens förslag om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet och anser att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslår därför att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Utskottet konstaterar att EU och medlemsstaterna har s.k. delad kompetens på energiområdet och att en samordnad EU-politik har en bättre möjlighet att nå EU:s mål för andelen förnybar energi och energieffektivitet till 2030 än åtgärder enbart på den nationella eller lokala nivån. Utskottet kan vidare konstatera att det rör sig om ett ändringsdirektiv där kommissionen föreslår ändringar i redan existerande lagstiftning.

I ärendet finns en reservation (M, SD, KD, L).

Prövade förslag

Kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2022) 222).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Kommissionens förslag	4
Utskottets prövning.....	6
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet	6
Reservation	11
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet (M, SD, KD, L)	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
<i>Bilaga 2</i>	
Reservanternas förslag till motiverat yttrande	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet

Riksdagen beslutar att inte lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande och lägger utlåtandet till handlingarna.

Reservation (M, SD, KD, L)

Stockholm den 16 juni 2022

På näringsutskottets vägnar

Carl-Oskar Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl-Oskar Bohlin (M), Jennie Nilsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Amanda Palmstierna (MP), Anders Frimert (S), Josef Fransson (SD) och Rickard Nordin (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kommissionen presenterade den 18 maj 2022 ett förslag till direktiv om ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2022) 222).

Riksdagen har getts möjlighet att lämna ett motiverat yttrande över kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv. Kammaren hänvisade den 7 juni 2022 förslaget till näringsutskottet för subsidiaritetsprövning. Fristen för att lämna ett motiverat yttrande går ut den 28 juli 2022.

Regeringen lämnade den 13 juni 2022 promemorian Information till riksdagen om regeringens bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i förslaget till direktiv om ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara källor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet, COM(2022) 222 (dnr. NU-1.8.4-2220-2021/22).

Förslaget som prövas anges i bilaga 1. Reservanternas förslag till motiverat yttrande finns i bilaga 2.

Bakgrund

Kommissionen presenterade den 18 maj 2022 en ny REPowerEU-plan med förslag till åtgärder för att EU så snabbt som möjligt ska fasa ut importberoendet av fossila bränslen, framför allt från Ryssland. REPowerEU-planen innehåller bl.a. det här aktuella lagstiftningsförslaget med förslag på revideringar av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda, samt direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Kommissionen anger att den nuvarande situationen efter Rysslands invasion av Ukraina och de mycket höga energipriserna har understrukt behovet av att påskynda arbetet med energieffektivitet och användningen av förnybar energi i unionen för att EU ska kunna ha ett energisystem som är mindre beroende av tredjeländer. Kommissionen menar att unionens mål för energieffektivitet och förnybar energi bör höjas för att bättre återspegla det akuta behovet av att påskynda arbetet med den gröna omställningen.

Kommissionens förslag

Kommissionen föreslår att målen för energieffektivitet och andel förnybara energikällor ska revideras och därmed ersätta den ändring av målen i förslagen till omarbetning av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet

(COM(2021) 558) och om ändring av direktiv (EU) 2018/2011 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (COM(2021) 557) som presenterades den 14 juli 2021. Kommissionen föreslår i det här aktuella förslaget att unionens mål för förnybar energi till 2030 höjs från kommissionens nuvarande förslag om 40 procent till 45 procent. Kommissionen föreslår även ytterligare effektiviseringar av de olika stegen i tillståndsförfarandena för förnybar energi, inklusive bedömningen av potentiell miljöpåverkan. Förslaget syftar till att stärka den roll som miljöbedömningar av medlemsstaternas planer eller program i enlighet med direktiv 2001/42/EG kan spela för en snabbare utbyggnad av förnybar energi, särskilt när det gäller att peka ut fokusområden för förnybar energiproduktion. Förslaget innehåller också en särskild ram för tillståndsförfaranden för enskilda projekt för förnybar energi i fokusområden för förnybar energiproduktion och utanför dessa områden.

När det gäller energieffektivitet föreslår kommissionen att energieffektivitetsförbättringarna ökas ytterligare till minst 39 procent för slutlig energi och 41,5 procent för primärenergi, baserat på prognosen för 2030 i 2007 års referensscenario. Ändringen av Eurostats metod för beräkning av energibalans och förbättringarna i efterföljande modellbaserade prognoser kräver dock en ändring av referensnivån. Enligt kommissionen behöver unionen med denna uppdaterade referensnivå höja sin ambitionsnivå för energieffektivitet ytterligare med minst 13 procent för 2030 jämfört med nivån för insatserna enligt 2020 års referensscenario.

Vad gäller direktivet om byggnaders energiprestanda föreslår kommissionen att det införs skyldigheter för medlemsstaterna att främja utbyggnaden av solenergiinstallationer i byggnader. Enligt förslaget införs en ny artikel 9a om medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att nya byggnader är klara för solenergi och att installera solenergianläggningar i byggnader. Den nya artikeln behöver vidare införlivas i den omarbetning av direktivet som kommissionen presenterade den 15 december 2021 (COM(2021) 802).

Utskottets prövning

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen beslutar att inte lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande och lägger utlåtandet till handlingarna.

Jämför reservationen (M, SD, KD, L).

Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Subsidiaritetsprincipen gäller enligt artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen på de områden där EU inte har exklusiv befogenhet. Den innebär att EU ska vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, vare sig på central nivå eller på regional och lokal nivå, och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå. Av orden endast och i den mån får enligt konstitutionsutskottet anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det av detta följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det eftersträvade målet med åtgärden. Ett utskott torde därför vara oförhindrat att inom ramen för subsidiaritetsprövningen även göra en sådan form av proportionalitetstest. Konstitutionsutskottet understryker dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller på unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden (bet. 2010/11:KU18 s. 21 f.).

Medlemsstaternas nationella parlament ska se till att subsidiaritetsprincipen följs i utkast till lagstiftningsakter. Enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) ska riksdagen pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende mottagits i riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, lämna ett utlåtande till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (10 kap. 3 § RO). Utskottet ska också lämna ett utlåtande

om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom ett protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdagssskrivelse (11 kap. 21 § andra stycket RO).

Subsidiaritetsprincipen i det aktuella ärendet

Kommissionens bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen

Kommissionen anför följande om förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen:

Behov av EU-åtgärder

En kostnadseffektiv, snabb och storskalig utbyggnad av hållbar förnybar energi i linje med ambitionen i den europeiska gröna given och EU:s meddelande om REPowerEU kan inte uppnås av medlemsstaterna på egen hand. Det behövs en EU-strategi för att ge rätt incitament till medlemsstater med olika ambitionsnivåer för att på ett samordnat sätt påskynda energiomställningen från det traditionella energisystemet som bygger på fossila bränslen till ett mer integrerat och energieffektivare energisystem som bygger på produktion baserad på förnybar energi.

Med tanke på medlemsstaternas olika energipolitik och prioriteringar är det mer sannolikt att åtgärder på EU-nivå leder till den ökade användning av förnybar energi som krävs än enbart nationella eller lokala åtgärder.

Långdragna administrativa förfaranden är ett av de största hindren för investeringar i förnybar energi och tillhörande infrastruktur. Tillståndsförfarandenas tidsåtgång och komplexitet varierar kraftigt mellan olika typer av teknik för förnybar energi och mellan medlemsstater.

Även om medlemsstaterna kan vidta åtgärder för att undanröja de hinder som finns på nationell nivå behövs en samordnad europeisk strategi för att förkorta och förenkla tillståndsförfarandena och de administrativa förfarandena för att påskynda den nödvändiga utbyggnaden av förnybar energi. Detta är i sin tur nödvändigt för att EU ska kunna uppnå sina klimat- och energimål för 2030 och sitt långsiktiga mål om klimatneutralitet samt fasa ut sitt beroende av ryska fossila bränslen och sänka energipriserna. Med tanke på medlemsstaternas olika energipolitik, prioriteringar och förfaranden, och med tanke på det brådskande behovet av att påskynda utbyggnaden av förnybar energi i alla medlemsstater, är det mer sannolikt att åtgärder på EU-nivå leder till att de nödvändiga målen uppnås än enbart nationella eller lokala åtgärder.

Det krävs åtgärder på unionsnivå för att säkerställa att medlemsstaterna bidrar till det bindande energieffektivitetsmålet på EU-nivå och att detta mål uppnås gemensamt och kostnadseffektivt. Unionens åtgärder kommer att komplettera och förstärka nationella och lokala åtgärder för att öka energieffektiviteten.

Mervärde på EU-nivå

EU:s åtgärder för förnybar energi och energieffektivitet tillför ett mervärde, eftersom de är mer effektiva och ändamålsenliga än enskilda medlemsstaters åtgärder och undviker en splittrad strategi genom att man på ett samordnat sätt tar itu med omställningen av det europeiska energisystemet.

En europeisk strategi gör det möjligt för alla medlemsstater att till fullo utnyttja sin potential för en kostnadseffektiv utbyggnad av den förnybara energi som behövs för att uppnå unionens klimat- och energimål, och säkerställa en smidig utbyggnad av produktionskapaciteten för förnybar energi i alla medlemsstater.

Unionens energi- och klimatmål för 2030 är gemensamma mål. I detta avseende har en samordnad unionspolitik större chans att omvandla unionen till en klimatneutral kontinent senast 2050.

Val av rättsligt instrument

Kommissionen anför att direktivet begränsas till vad som anses nödvändigt för att definiera mål för förnybar energi och energieffektivitet som är förenliga med den rådande akuta situationen och för att öka antalet solenergiinstallationer i byggnader och effektivisera tillståndsförfarandena för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi.

Rättslig grund för förslaget

Kommissionen anger att förslaget grundas på artikel 194.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som utgör den rättsliga grunden för förslag till åtgärder för utveckling av nya och förnybara energiformer och främjande av energieffektivitet, vilka utgör mål för unionens energipolitik som anges i artikel 194.1 c i EUF-fördraget och artikel 192.1 i EUF-fördraget, som utgör den rättsliga grunden för att ändra tillämpningen av unionens miljölagstiftning.

Regeringens bedömning av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen

Regeringens bedömning anges i en promemoria daterad den 13 juni 2022 (dnr NU-1.8.4-2220-2021/22). Regeringen anför följande:

Kommissionen anser att förslaget är förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen.

Avseende subsidiaritetsprincipen anser kommissionen att EU-målen till 2030 är kollektiva och att en samordnad EU-politik har bättre möjlighet att nå målen än endast nationella eller lokala åtgärder. Förslagen i ändringsdirektivet bygger därutöver på redan befintlig lagstiftning.

Kommissionen menar att det behövs en samordnad europeisk strategi för att förkorta och förenkla tillståndsförfaranden och administrativa processer för att påskynda den nödvändiga utbyggnaden av förnybar energi. En ökad andel förnybar energi bidrar bland annat till det långsiktiga målet om klimatneutralitet, liksom till att fasa ut EU:s beroende av ryska fossila bränslen och till att sänka energipriserna.

Avseende proportionalitetsprincipen bedömer kommissionen att dagens geopolitiska situation med Rysslands invasion av Ukraina och höga energipriser, visar på ett tydligt behov av samordnade och brådskande åtgärder för att påskynda utbyggnaden av förnybara energikällor. Kommissionen menar att förslagen når en balans mellan skyldighet och flexibilitet då varje medlemsstat bedömer hur målen ska uppnås. Regeringen delar kommissionens bedömning avseende subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen för lagstiftningsförslagen.

Utskottets ställningstagande

Som kommissionen anför har den nuvarande situationen efter Rysslands invasion av Ukraina och de mycket höga energipriserna framhåvt behovet av att påskynda arbetet med energieffektivitet och användningen av förnybar energi i unionen för att minska det europeiska energisystemets beroende av tredjeländer. Som utskottet anför i sitt tidigare utlåtande om kommissionens första REPowerEU-meddelande (utl. 2021/22:NU24) behöver EU:s beroende av import från Ryssland minska så snabbt som möjligt, vilket innebär att produktionen av alla inhemska fossilfria energikällor, inte minst solkraft, vindkraft och bioenergi, måste öka. Utskottet noterade då även kommissionens avsikt att presentera ytterligare ett REPowerEU-paket med bl.a. kommande rekommendationer för snabb tillståndsgivning till projekt för förnybar energi och en strategi om solenergi. Utskottet kan konstatera att det nu aktuella förslaget är en del av det nya REPowerEU-paket som presenterades den 18 maj 2022 och som syftar till att dels påskynda arbetet med den gröna omställningen, dels anpassa regelverken för att kunna hantera det akuta läget på energimarknaderna. Utskottet välkomnar därför uppdateringen av regelverken när det gäller direktiven om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet.

Energi är ett område där EU och medlemsstaterna har delad kompetens, vilket innebär att unionen och medlemsländerna delar rätten att lagstifta (artikel 194 i EUF-fördraget). Utskottet noterar att förslaget grundas på artikel 194.2 i EUF-fördraget, som utgör den rättsliga grunden för förslag till åtgärder för utveckling av nya och förnybara energiformer och främjande av energieffektivitet, vilka är mål för unionens energipolitik. Målen anges i dels artikel 194.1 c i EUF-fördraget, dels artikel 192.1 i EUF-fördraget, som utgör den rättsliga grunden för att ändra tillämpningen av unionens miljölagstiftning.

EU:s mål för andelen förnybar energi och energieffektivitet till 2030 är kollektiva varför en samordnad EU-politik enligt kommissionens mening har en bättre möjlighet att nå målen än med åtgärder enbart på den nationella eller lokala nivån. Utskottet kan vidare konstatera att det rör sig om ett ändringsdirektiv där kommissionen föreslår ändringar i redan existerande lagstiftning, något som utskottet behöver beakta vid sin granskning av om en åtgärd bör regleras på EU-nivå. Utskottet noterar därtill kommissionens syn på att det behövs en samordnad europeisk strategi för att förkorta och förenkla tillståndsförfaranden och administrativa processer för att påskynda den nödvändiga utbyggnaden av förnybar energi, och att förslagen enligt kommissionens mening är balanserade när det gäller skyldigheter och flexibilitet eftersom varje medlemsstat bedömer hur målen ska uppnås.

Utskottet instämmer i kommissionens syn på att en ökad andel förnybar energi bidrar bl.a. till det långsiktiga målet om klimatneutralitet, liksom till att fasa ut EU:s beroende av ryska fossila bränslen och till att sänka energipriserna. För att nå dessa mål är det således nödvändigt att anpassa de befintliga regelverken på EU-nivån. Slutligen kan utskottet även konstatera att regeringen har bedömt att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Sammanfattningsvis anser utskottet att kommissionens förslag till direktiv inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet ser därmed ingen anledning för riksdagen att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Utskottet föreslår därför att riksdagen lägger utskottets utlåtande till handlingarna.

Reservation

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiven om förnybara energikällor, byggnaders energiprestanda och energieffektivitet (M, SD, KD, L)

av Carl-Oskar Bohlin (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Camilla Brodin (KD), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen beslutar att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den lydelse som anges i bilaga 2.

Ställningstagande

Vi vill med anledning av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet anföra följande.

Förnybar energi definieras i förnybartdirektivet, (EU) 2018/2001, som ”energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas”. Fossil energi är väldefinierat som energi från fossila bränslen.

Förnybartdirektivet och i princip all övrig EU-lagstiftning delar sedan in energislagen i just fossila eller förnybara. Vi menar dock att detta inte är en heltäckande indelning, då kärnenergin inte inkluderas. Den ses som varken fossil eller förnybar.

Det är inte alls ovanligt att det i EU-dokument behövs en gruppering av alla icke-fossila, eller fossilfria, energislag. Det begrepp som då används är förnybar i motsats till fossil i linje med synsättet i förnybartdirektivet. Detta innebär att lagstiftningen allt som oftast är ofysikalisk, då även kärnenergin är icke-fossil. Enligt vår mening har synsättet och definitionerna i förnybartdirektivet mycket långtgående effekter på EU-lagstiftningen. De blir styrande för EU:s hela klimatarbete, som blir ineffektivt genom att ett av de mest kraftfulla klimatverktygen är exkluderat ur lagstiftningen.

Ett än större problem enligt vår mening är att direktivets exkludering av kärnenergin också blir styrande för vilka energislag medlemsstaterna kan välja att använda sig av. Det krav på icke-fossil energi som är en naturlig del av

klimatlagstiftningen blir i praktiken, på grund av förnybartdirektivets indelning, ett krav på förnybar energi i betydelsen sol, vind, vatten m.fl., snarare än ett krav på icke-fossil energi, vilket är det som enligt vår mening har relevans för klimatarbetet. Vi anser att detta är i strid med artikel 194.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som tydligt ger medlemsstaterna rätt att själva besluta om vilka energislag de använder.

Det uppenbara sättet att göra något åt detta problem vore att genomföra en rad förändringar nu när förnybartdirektivet uppdateras så att det blir tydligt när det är icke-fossil energi som avses och när det är de förnybara energislagen som grupp som avses. I all lagstiftning där målet är minskad klimatpåverkan är det t.ex. uppenbart att det är icke-fossil energi, inklusive kärnenergi, som avses.

Vi anser därför att kommissionens förslag till uppdatering av förnybartdirektivet inte uppfyller kravet på subsidiaritet eftersom det är i strid med artikel 194.2 i EUF-fördraget.

När det gäller direktivet om byggnaders energiprestanda vill vi anföra följande. Vi menar att förslaget att alla nya offentliga och kommersiella byggnader med en användbar golvyta på mer än 250 kvadratmeter till senast den 31 december 2026, alla befintliga offentliga och kommersiella byggnader med en användbar golvyta på mer än 250 kvadratmeter till senast den 31 december 2027 och alla nya bostadshus till senast den 31 december 2029 ska förses med lämpliga solenergiinstallationer kommer att få långtgående tekniska konsekvenser för kraftsystemet. Särskilt kravet att praktiskt taget alla befintliga offentliga och kommersiella lokaler ska utrustas med solenergiinstallationer inom fem år kommer att ge upphov till stora negativa konsekvenser.

Kommissionens förslag skulle innebära en mycket snabb tillväxt av solenergi. Det mesta av detta skulle sannolikt bli solceller och en mindre del solvärme. All denna solelsproduktion skulle byggas ut helt utan hänsyn till kraftsystemets behov eller dess kapacitet att hantera stora volymer väderberoende elproduktion.

Förutom de uppenbara tekniska utmaningarna och att ingen hänsyn över huvud taget tas i förslaget till samhällsekonomisk effektivitet anser vi att förslaget även i denna del står i strid med artikel 194.2 i EUF-fördraget som ger medlemsstaterna rätten att besluta över sin energimix. Kommissionens förslag till uppdatering av direktivet för byggnaders energiprestanda uppfyller därför enligt vår mening inte heller kravet på subsidiaritet.

Sammantaget anser vi att kommissionens förslag därmed strider mot subsidiaritetsprincipen och vi föreslår därför att riksdagen lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med den lydelse som framgår av bilaga 2.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2022) 222).

BILAGA 2

Reservanternas förslag till motiverat yttrande

Motiverat yttrande från Sveriges riksdag

Riksdagen har prövat kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2018/2001 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (COM(2022) 222). Riksdagen vill med anledning av subsidiaritetsprövningen anföra följande.

Förnybar energi definieras i förnybartdirektivet, (EU) 2018/2001, som ”energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas”. Fossil energi är väldefinierat som energi från fossila bränslen.

Förnybartdirektivet och i princip all övrig EU-lagstiftning delar sedan in energislagen i just fossila eller förnybara. Riksdagen menar dock att detta inte är en heltäckande indelning, då kärnenergin inte inkluderas. Den ses som varken fossil eller förnybar.

Det är inte alls ovanligt att det i EU-dokument behövs en gruppering av alla icke-fossila, eller fossilfria, energislag. Det begrepp som då används är förnybar i motsats till fossil i linje med synsättet i förnybartdirektivet. Detta innebär att lagstiftningen allt som oftast är ofysikalisk, eftersom även kärnenergin är icke-fossil. Enligt riksdagens mening har synsättet och definitionerna i förnybartdirektivet mycket långtgående effekter på EU-lagstiftningen. De blir styrande för EU:s hela klimatarbete, som blir ineffektivt genom att ett av de mest kraftfulla klimatverktygen är exkluderat ur lagstiftningen.

Ett än större problem enligt riksdagens mening är att direktivets exkludering av kärnenergin också blir styrande för vilka energislag medlemsstaterna kan välja att använda sig av. Det krav på icke-fossil energi som är en naturlig del av klimatlagstiftningen blir i praktiken, på grund av förnybartdirektivets indelning, ett krav på förnybar energi i betydelsen sol, vind, vatten m.fl., snarare än ett krav på icke-fossil energi, vilket är det som enligt riksdagens mening har relevans för klimatarbetet. Riksdagen anser att detta är i strid med artikel 194.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som tydligt ger medlemsstaterna rätt att själva besluta om vilka energislag de använder.

Det uppenbara sättet att göra något åt detta problem vore att genomföra en rad förändringar nu när förnybartdirektivet uppdateras så att det blir tydligt när det är icke-fossil energi som avses och när det är de förnybara energislagen som grupp som avses. I all lagstiftning där målet är minskad klimatpåverkan

är det t.ex. uppenbart att det är icke-fossil energi, inklusive kärnenergi, som avses.

Riksdagen anser därför att kommissionens förslag till uppdatering av förnybartdirektivet inte uppfyller kravet på subsidiaritet eftersom det är i strid med artikel 194.2 i EUF-fördraget.

När det gäller direktivet om byggnaders energiprestanda vill riksdagen anföra följande. Riksdagen menar att förslaget att alla nya offentliga och kommersiella byggnader med en användbar golvyta på mer än 250 kvadratmeter till senast den 31 december 2026, alla befintliga offentliga och kommersiella byggnader med en användbar golvyta på mer än 250 kvadratmeter till senast den 31 december 2027 och alla nya bostadshus till senast den 31 december 2029 ska förses med lämpliga solenergiinstallationer kommer att få långtgående tekniska konsekvenser för kraftsystemet. Särskilt kravet att praktiskt taget alla befintliga offentliga och kommersiella lokaler ska utrustas med solenergiinstallationer inom fem år kommer att ge upphov till stora negativa konsekvenser.

Kommissionens förslag skulle innebära en mycket snabb tillväxt av solenergi. Det mesta av detta skulle sannolikt bli solceller och en mindre del solvärme. All denna solelsproduktion skulle byggas ut helt utan hänsyn till kraftsystemets behov eller dess kapacitet att hantera stora volymer väderberoende elproduktion.

Förutom de uppenbara tekniska utmaningarna och att ingen hänsyn över huvud taget tas i förslaget till samhällsekonomisk effektivitet anser riksdagen att förslaget även i denna del står i strid med artikel 194.2 i EUF-fördraget som ger medlemsstaterna rätten att besluta över sin energimix. Kommissionens förslag till uppdatering av direktivet för byggnaders energiprestanda uppfyller därför enligt riksdagens mening inte heller kravet på subsidiaritet.

Sammantaget anser riksdagen att kommissionens förslag därmed strider mot subsidiaritetsprincipen.